

Vergaderjaar 2012–2013

33 657

EU-verslag over het EU-burgerschap 2013: EU-burgers: uw rechten, uw toekomst COM (2013) 269¹

A

BRIEF AAN DE VICEVOORZITTER VAN DE EUROPESE COMMISSIE

Den Haag, 25 juni 2013

De vaste commissie voor Europese Zaken van de Eerste Kamer heeft gesproken over het Verslag van de Europese Commissie over het EU-burgerschap 2013 «EU-burgers: uw rechten, uw toekomst». Het betreft een dossier dat door de commissie voor Europese Zaken als prioritair is aangemerkt in het Werkprogramma 2013 van de Europese Commissie. Het Verslag heeft de leden van de fracties van de Socialistische Partij (SP) en van GroenLinks (GL) aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

De leden van de **SP**-fractie wensen de Europese Commissie de volgende vragen voor te leggen. Het jaar 2013 is uitgeroepen tot het Europees Jaar van de burger, teneinde het EU-burgerschap en de burgerdimensie van het Europees project een nieuwe stimulans te geven. Wat is daar tot nu toe de opbrengst van?

Volgens de Commissie zet de EU nu grote stappen om een hechte economische en monetaire unie tot stand te brengen waarvan democratische legitimiteit de hoeksteen is. Is het niet juist zo dat veel van die stappen door burgers in de EU met de grootst mogelijke argwaan worden bekeken, in het besef dat er over hen maar zonder hen verstrekkende beslissingen worden genomen die wellicht onomkeerbaar zullen blijken te zijn?

Volgens de Commissie biedt het EU-burgerschap de burgers nieuwe rechten en kansen. Is het niet veeleer zo dat de overhaaste aaneensluiting van economieën en samenlevingen van de lidstaten burgers juist het gevoel geeft dat hen rechten en kansen worden ontnomen, of dat zij in eigen land de dupe worden van aan andere burgers uit andere lidstaten gegeven nieuwe rechten en kansen?

De Commissie geeft een overzicht van 25 maatregelen die in het verleden genomen zijn om de rechten van de EU-burgers te versterken. In hoeverre

¹ Zie E130033 op www.europapoort.nl; het COM-document is als bijlage bij deze brief gevoegd.

heeft de EU daar voor gezorgd, in hoeverre zijn de genoemde resultaten gevolg van eigen nationaal beleid?

De Commissie zegt dat bij de dialogen met de burgers die door de Commissie in het kader van het Europees Jaar van de burger zijn gestart, burgers hun zorgen en suggesties kenbaar maken. Waaruit blijkt dat?

De Commissie kondigt 12 nieuwe maatregelen aan om het leven van de EU-burgers te verbeteren. Wegen die maatregelen op tegen de vele verslechtingen waarmee veel EU-burgers momenteel van doen hebben en die in de ogen van veel burgers veel van doen hebben met het beleid van de EU?

De Commissie komt met voorstellen tot herziening van de coördinatie van de sociale zekerheidsstelsels, onder andere om export van werkloosheidsvoorzieningen langer dan drie maanden, naar een ander EU-land mogelijk te maken. Gebeurt dat op verzoek van de lidstaten of is het eigen initiatief van de Commissie?

De Commissie wil in 2014 een handboek uitbrengen teneinde EU-burgers meer bewust te maken van de aan hun EU-burgerschap verbonden rechten. Is dit niet veeleer een taak en zaak voor de nationale overheden?

De Commissie wil de Europese publieke ruimte uitbreiden om ervoor te zorgen dat de publieke opinie niet langer langs nationale grenzen uiteenvalt. Kan de Commissie aangeven waar zij een dergelijk proces ziet en hoe ze daaraan tegengas denkt te kunnen geven, en kan de Commissie aangeven waarom dit een taak voor de Commissie zou zijn in plaats van voor de nationale overheden?

Concluderend stelt de Commissie dat de nu aangekondigde activiteiten en maatregelen ervoor moeten zorgen dat burgers, politici, deskundigen en maatschappelijke organisaties in de aanloop naar de Europese verkiezingen van 2014 een echt debat voeren over de totstandkoming van een sterkere en steeds hechtere Unie die de burgers centraal stelt. Is dat een taak van de Commissie?

De leden van de **GroenLinks**-fractie hebben voorts de navolgende vragen aan de Commissie. In haar verslag over het EU burgerschap 2013

«EU-burgers: uw rechten, uw toekomst», wijst de Commissie erop dat sinds het Verdrag van Maastricht het EU-burgerschap is gedefinieerd en voorzien van een reeks rechten, ongeacht of betrokkenen economisch actief zijn of niet. Sinds het Verdrag van Lissabon en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn deze rechten voor Unieburgers verder versterkt. De leden van de GroenLinks-fractie wijzen erop dat ondanks de toepasselijkheid van deze rechten op alle Unieburgers, de ontwikkeling van de regels van het vrij verkeer er soms toe leidt dat de rechten van Unieburgers die geen gebruik hebben gemaakt van het vrij verkeer zwakker zijn dan die van Unieburgers die hiervan gebruik hebben gemaakt. Deze Unieburgers krijgen in hun eigen lidstaat hierdoor te maken met de zogenaamde omgekeerde discriminatie. Erkent de Commissie dit en zo ja, op welke terreinen doet zich dit voor? Heeft de Commissie plannen om deze omgekeerde discriminatie te bestrijden of voorkomen? De leden van de fractie van GroenLinks ontvangen hierop graag een toelichting.

De leden van de GroenLinks-fractie roepen in herinnering dat het eerste Commissievoorstel voor de Gezinsherenigingsrichtlijn voorzag in uitbreiding van de toepassing van de gezinsherenigingsregels van het vrij verkeer naar Unieburgers die geen gebruik hadden gemaakt van het vrij verkeer. De Commissie rechtvaardigde dit voorstel met de volgende argumenten:

«De gezinshereniging van de burgers van de Unie die hun recht op vrij verkeer van personen niet uitoefenen, wordt tot nu toe slechts geregeld door het nationale recht. Hierdoor bestaat er een ongerechtvaardigd

verschil in behandeling tussen gezinnen van burgers van de Unie die hun recht op vrij verkeer niet hebben uitgeoefend en in het land gebleven zijn waarvan zij de nationaliteit hebben, en van degenen die hun recht op vrij verkeer wel hebben uitgeoefend. Het nationale recht regelt in bepaalde gevallen de gezinshereniging van de eigen onderdanen op een restrictievere wijze dan de bestaande regels in het Gemeenschapsrecht. In de context van het burgerschap van de Unie is het passend in deze juridische leemte te voorzien. Daarom voorziet dit artikel erin dat de gezinsleden van de burgers van de Unie vallen onder de relevante bepalingen van het Gemeenschapsrecht op het gebied van gezinshereniging.» (COM (1999) 638, 1 december 1999, blz. 16).

De Commissie beoogde hiermee de zogenaamde omgekeerde discriminatie van eigen burgers ten opzichte van andere EU-burgers tegen te gaan. Omdat dit voorstel destijds tijdens de onderhandelingen uit de ontwerprichtlijn is gehaald, blijft het grote aantal aanvragers voor gezinshereniging dat uit de zogenaamde statische Unieburgers bestaat, buiten de reikwijdte van het Unierecht (in 2.004 had 93% van de gezinsvormers de Nederlandse nationaliteit)². De Commissie heeft destijds aangekondigd met een apart voorstel te komen om alsnog deze gelijkstelling van Unieburgers te regelen. Inmiddels heeft het arrest Zambrano, waar de Commissie ook aan refereert in haar verslag, daar alleen nog maar meer redenen voor gegeven. Daarin maakte het Hof van Justitie duidelijk dat artikel 20 VWEU zich verzet tegen nationale maatregelen die tot gevolg kunnen hebben dat Unieburgers het effectieve genot wordt ontzegd van de belangrijkste aan hun status van Unieburger ontleende rechten. Een van deze rechten betreft het recht om op het grondgebied van de Unie te verblijven. Hoe beoordeelt de Commissie op dit moment de behoefte aan gelijkstelling van Unieburgers op dit gebied en is zij van plan om hiertoe alsnog een voorstel te presenteren?

De leden van de vaste commissie voor Europese Zaken zien de antwoorden van de Europese Commissie met belangstelling tegemoet.

Voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken,
M.H.A. Strik

² Besluit van 29 september 2004 tot wijziging van het Vreemdelingenbesluit 2000 in verband met de implementatie van de Richtlijn 2003/86/EG van de Raad van 22 september 2003 inzake het recht op gezinshereniging (PbEG L 251) en enkele andere onderwerpen betreffende gezinshereniging, gezinsvorming en openbare orde (*Stb.* 2004, nr. 496, blz. 18)